

אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הִיא שֵׁית תִּבְיָן. קָרְאִי
אֶתְרֵינִי לְקַבֵּל שֵׁית זְמַנִּין ה' שֵׁית קָרְאִי בְּגִין שֵׁית
אֶתְוֹן דְּהַכָּא. שֵׁית שְׂמַחֵן בְּגִין שֵׁית תִּבְיָן דְּהַכָּא.

עַד דְּהוּוּ יְתִבֵי עָאלוּ רַבֵי אֶלְעָזָר בְּרִיה וְרַבֵי אַבָּא.
אָמַר לוֹן וְדָאִי אֲנִפִי שְׂכִינְתָא אֶתְיִין, וְעַל דָּא
בְּנִי"אֵל קָרִינָא לְכוּ, דְּהָא חֲמִיתוֹן אֲנִפִי שְׂכִינְתָא אֲפִין
בְּאֲפִין. וְהַשְׁתָּא דְקָא יַדְעֵתוֹן וְגַלִי לְכוּ קָרְא דְוִבְנִיהוּ
בֶן יְהוּדָע, וְדָאִי דְמִלָּה דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא אִיהוּ וְקָרְא
דְּאַבְתְּרִיה. וְהָהוּא דְסָתִים מְפֻלָּא אָמְרוּ.

וְהָאִי קָרְא אִיהוּ בְּאַתְר אַתְרָא בְּגִוּוּנָא דָּא. פְּתַח
וְאָמַר (דְּבְרֵי הַיְמִים א יא) וְהוּא הִכָּה אֶת הָאִישׁ
הַמְצָרִי אִישׁ מְדָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה, וְכֻלָּא רָזָא חֲדָא אִיהוּ,
יְמֵהָאִי (ס"א ה"א) מְצָרִי, הֵהוּא דְאַשְׁתְּמוּדָע, (שְׁמוֹת יא) גְּדוֹל
מְאֹד בְּאָרֶץ מְצָרִים בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגו' רַב וַיִּקְרָא כְּמָה
דְּגַלִי הֵהוּא סְבָא.

לשון הקודש

בן יהודע" - ודאי שדבר עתיק קדוש
הוא והפסוק שלאחריו. ואותו הפסוק
מהכל אמרו.

וּפְסוּק זֶה הוּא בְּמָקוֹם אַחַר בְּגִין זֶה.
פְּתַח וְאָמַר, (דְּבְרֵי הַיְמִים-א יא) וְהוּא הִכָּה אֶת
הָאִישׁ הַמְצָרִי אִישׁ מְדָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה.
וְהַכֵּל סוּד אַחַד הוּא. מִי הַמְצָרִי? אוֹתוֹ

אותיות של פאן. ששה שמות בגלל שש
תבות של פאן.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ רַבֵי אֶלְעָזָר בְּנֵי
וְרַבֵי אַבָּא. אָמַר לְהֵם, וְדָאִי בְּנֵי הַשְּׂכִינָה
בָּאוּ, וְלָבֵן קָרְאֵנוּ לְכֵם פְּנִיא"ל, שְׁהָרִי
רְאִיתֶם אֶת הַשְּׂכִינָה פְּנִים בְּפְנִים. וְעַכְשָׁו
שִׁדְעֵתֶם וְגַלְהוּ לְכֵם הַפְּתוּב שֶׁל "וּבְנֵיהוּ

וְהָאִי קָרָא בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה אֶתְמַר. אִישׁ מְדָה
כִּלְא חַד. (שמואל ב כג) אִישׁ מְרָאָה וְאִישׁ מְדָה

כִּלְא חַד. בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁפְתָּ וּתְחוּמָא דְכְּתִיב, (במדבר לה)
וּמְדוּתָם מְחוּץ לְעִיר, וְכְתִיב, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל
בְּמִשְׁפַּט בְּמִדָּה. וְעַל דָּא אִישׁ מְדָה אִיהוּ. וְאִיהוּ מִמֶּשׁ
אִישׁ מְדָה אִיהוּ אֲרַפִּיָּה מְסִיפִי עֲלֵמָא וְעַד סִיפִי
עֲלֵמָא. אָדָם תְּרַאשׁוֹן תְּהִי הוּהָ. וְאִי תִימָא הָא כְּתִיב
חֲמִשׁ בְּאַמָּה. אֲנֹן חֲמִשׁ בְּאַמָּה מְסִיפִי עֲלֵמָא עַד
סִיפִי עֲלֵמָא תְּהִי.

וּבִיד הַמְצָרִי תְּנִית (דברי הימים א יא) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
בְּמְנוּר אֲוֲרָגִים, דָּא מִטָּה הָאֱלֹהִים דְּתָהוּ
בִידִיה חָקִיק בְּשִׁמָּא גְּלִיפָא מְפָרֵשׁ בְּנַחֲרֵי דְצֻרֹפִי
אֲתוּוֹן דְּתָהוּ גְּלִיף בְּצֵלְאֵל וּמַתִּיבְתָא דִּילִיה דְּאֶקְרִי
אֲוֲרָג דְּכְתִיב, (שמות לה) מִלֵּא אֹתָם וְגו' חָרֵשׁ וְחֹשֶׁב

לשון הקודש

מְדָה הוּא, וְהוּא מִמֶּשׁ אִישׁ מְדָה הוּא,
אָרְכוּ מְסוּפָה הַעוֹלָם וְעַד סוּף הַעוֹלָם. אָדָם
תְּרַאשׁוֹן כְּדָ תְּהִי. וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב
חֲמִשׁ בְּאַמָּה? אֹתָם חֲמִשׁ בְּאַמָּה הִיוּ
מְסוּפָה הַעוֹלָם וְעַד סוּף הַעוֹלָם.

(דברי הימים א יא) וּבִיד הַמְצָרִי תְּנִית, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר בְּמְנוּר אֲוֲרָגִים - זֶה מִטָּה
הָאֱלֹהִים שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ חָקוּק בְּשֵׁם גְּלוּף
מְפָרֵשׁ בְּאוּר שֶׁל צֻרֹפִי אוֹתִיוֹת שֶׁהָיָה

הַיְדוּעַ, (שמות יא) גְּדוּל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּעֵינֵי עַבְדֵי וְגו', גְּדוּל וְנִכְבָּד כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה
אוֹתוֹ יְקוֹן (רב הַמְנוּקָא).

וּפְסוּק זֶה מִתְּבַאֵר בִּישִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה.
אִישׁ מְדָה הַכֵּל אַחַד. (שמואל ב כג) אִישׁ
מְרָאָה וְאִישׁ מְדָה הַכֵּל אַחַד. בְּגִלָּל
שֶׁהוּא שִׁפְתָּ וּתְחוּם, שִׁפְתוֹב (במדבר לה)
וּמְדוּתָם מְחוּץ לְעִיר, וְכְתוּב (ויקרא יט) לֹא
תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפַּט בְּמִדָּה. וְעַל זֶה אִישׁ

וְרוֹקֵם וְגו'. וְהָיָא מִטָּה הָיָה נֶהֱיֵר שְׂמָא גְלִיפָא בְּכָל
 סְטָרִין בְּנִהִירוֹ דְּחֻכִּימִין דִּדְהוּ מִגְּלַפִּין שְׂמָא מְפָרֵשׁ
 בְּאַרְבְּעִין וַתְּרִין גּוֹזְנִי. וְקָרָא מִפְּאֵן וְלִהְלָאָה כְּמָה
 דְּאָמַר זַכָּאָה חוֹלְקִיָּהּ. תִּיבּוּ יִקְרִין תִּיבּוּ וְנִחְדָּשׁ תִּקּוּן
 דְּכַלְהָ בְּהָאֵי לִילֵיא. דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּחֲדָה בְּהָאֵי
 לִילֵיא יְהִיא נְטִיר עֵילָא וְתַתָּא כָּל הָהִיא שְׂתָא וַיִּפִּיק
 שְׂתָא בְּשָׁלָם. עֲלִיָּהּוּ כְּתִיב (תהלים לד) חוֹנָה מִלְּאֵךְ יִי
 סָבִיב לִירְאִיו וַיַּחֲלֹצֵם מִטַּעְמוֹ וּרְאוּ כִי טוֹב יִי:

פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר בְּרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. הָאֵי
 קָרָא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ. דְּכָל מָאן דְּאָמַר
 אֵית אֱלֹהָא אַחְרָא אִשְׁתַּצִּי מִעֲלָמִין. כְּמָה דְּאִתְמַר
 (ירמיה י) כִּדְנָה תִמְרוֹן לְהוּם אֱלֹהָא דִּי שְׂמִיא וְאַרְקָא
 לָא עֲבָדוּ יַאֲבָדוּ מִאַרְעָא וּמִן תַּחֲוֹת שְׂמִיא אֱלֹהֵי. בְּגִין
 דְּלִית אֱלֹהָא אַחְרָא בַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי.

לשון הקודש

שְׂמֹר לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה כָּל הַשָּׁנָה הִיא
 וַיִּצְיֵא שְׁנָתוֹ בְּשָׁלוֹם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים
 לד) חוֹנָה מִלְּאֵךְ ה' סָבִיב לִירְאִיו וַיַּחֲלֹצֵם
 מִטַּעְמוֹ וּרְאוּ כִי טוֹב ה'.

פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, בְּרַאשִׁית בְּרָא
 אֱלֹהִים. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל, שְׂכַל מִי
 שְׂאוּמַר יֵשׁ אֱלֹהֵי אַחֵר, מְשַׁמֵּד
 מִהֶעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (ירמיה י) כִּי
 תֹאמְרוּ לָהֶם: אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאַרְקָא לָא

חֹקֵק בְּצִלְאֵל וַיִּשְׁיבְתוּ, שְׂנַקְרָא אֹרְגַי,
 שְׂכַתְנוֹב (שמות לד) מִלָּא אַתֶּם וְגו' תַרְשׁ
 וְחֻשֵׁב וְרוֹקֵם וְגו'. וְאוֹתוֹ מִטָּה הָיָה מְאִיר
 שֵׁם חֹקֵק בְּכָל הַצְּדָדִים בְּאוֹר שְׁהַחֲכָמִים
 שְׁהִיו חֹקְקִים שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בְּאַרְבְּעִים
 וְשָׁנִים אֲפָנִים. וְהַפִּסּוּק מִכְּאֵן וְהִלָּאָה כְּמוֹ
 שְׂאֲמַר. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ. שְׂבוּ נִכְפְּדִים, שְׂבוּ
 וְנִחְדָּשׁ תִּקּוּן הַכֹּלָה בְּלִילָה הַזֶּה. שְׂכַל מִי
 שְׂמִשְׁתַּתַּף יַחַד אַתָּה בְּלִילָה הַזֶּה, יְהִיָּה

וְהָאֵי (דף ט ע"ב) קָרָא אִיהוּ תַרְגּוּם בַּר מַמְלָה דְסוּף
 קָרָא. אֵי תִימָא בְּגִין דְּמִלְאָכִין קַדִּישִׁין לָא
 נִזְקְקִין לְתַרְגּוּם וְלָא אֲשֶׁתְּמוּדְעָן בֵּיהּ, מְלָה דָּא יָאוּת
 הִיא לְמִימַר בְּלִישְׁנָא קַדִּישָׁא בְּגִין דִּישְׁמַעוּן מִלְאָכִין
 קַדִּישִׁין וַיְהוֹן נִזְקְקִין לְאוּדָאָה עַל דָּא. אֶלָּא וְדָאֵי
 בְּגִין כַּד כְּתִיב תַרְגּוּם דְּלָא נִזְקְקִין בֵּיהּ מִלְאָכִין
 קַדִּישִׁין לָא יִקְנָאוּן בְּבַר נֶשׁ לְאַבְאָשָׁא לִיהּ, בְּגִין
 דְּבַהֲאֵי קָרָא בְּכֻלָּלָא אַנּוּן מִלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּהָא
 אַנּוּן אֱלֹהִים אֶקְרוּן וּבְכֻלָּלָא דְאֱלֹהִים הוּוּ, וְאַנּוּן לָא
 עֲבָדוּ שְׁמִיָּא וְאַרְקָא. וְאַרְקָא, וְאַרְעָא מִיבְעֵי לִיהּ.
 אֶלָּא בְּגִין דְּאַרְקָא אִיהִי חֲדָא מֵאַנּוּן שְׁבַע אַרְעִין
 דְּלִתְתָּא. וּבַתְּהוּוֹא אֶתְר אִית בְּנֵי בְנוּי דְקִין. לְבַתָּר
 דְּאַתְתָּרְד מַעַל אִפִּי אַרְעָא נְחִית לְתַמָּן וְעֵבִיד
 תּוּלְדוֹת וְאַשְׁתַּבֵּשׁ תַּמָּן דְּלָא יַדַּע כְּלוּם. וְאִיהוּ אַרְעָא

לשון הקודש

נזקקים לו המלאכים הקדושים ולא
 יקנאו בכן אדם להזיק לו, בגלל
 שפפסוק זה בכלל הם מלאכים קדושים,
 שהרי הם נקראים אלהים, והם בכלל
 של אלהים, והם לא עשו שמים וארץ.
 וארקא, היה צריך לכתב וארעא (ארץ)
 אלא בגלל שארקא היא אחת מאותן
 שבע ארצות שלמטה, ובאותו מקום
 ישנם בני בניו של קין. לאחר שגרש
 מעל פני הארץ, ירד שם ועשה תולדות,

עשו, יאבדו מהארץ ומתחת השמים
 אלה. בגלל שאין אלוה אחר חוץ מן
 הקדוש ברנך הוא בלבדו.

ופסוק זה הוא תרגום, חוץ ממלת סוף
 הפסוק (אלה). אם תאמר בגלל שמלאכים
 קדושים לא נזקקים לתרגום ולא מכירים
 אותו, אז מלה זו ראויה היא להאמר
 בלשון הקדש כדי שישמעו מלאכים
 קדושים ויהיו זקוקים להודות על זה,
 אלא ודאי משום כך כתוב תרגום, שלא

בְּפִילָא דְאַתְכַּפֵּל מִחֲשׂוֹכָא וְנִהוּרָא.

וְאִית תַּמָּן תִּרִין מִמֶּנּוּ שְׁלִיטִין דִּי שְׁלֹטִין דָּא
 בְּחֲשׂוֹכָא וְדָא בְּנִהוּרָא. וְתַמָּן קִטְרוּנָא דָּא
 בְּדָא. וְשַׁעְתָּא דִּנְהִית לְתַמָּן קִין, אֲשֶׁתְּתַפּוּ דָּא בְּדָא
 וְאֲשֶׁתְּלִימוּ כְּחֶדָא. וְכֹלָא חֲזִי דְאַנּוּן תּוֹלְדוֹת דְקִין.
 וְעַל דָּא אַנּוּן בְּתִרִין רֵאשִׁין בְּתִרִין חִיוּן, פֶּר דְבַד
 הֵהוּא נִהוּרָא שְׁלִיט נְצַח דִּילִיָּה וְנְצַח עַל אַחֲרָא. וְעַל
 דָּא אֲתַכַּפֵּילוּ דִּי בְּחֲשׂוֹכָא בְּנִהוּרָא וְחִוּוּ חַד. אַנּוּן
 תִּרִין מִמֶּנּוּ עֲפִרְיָא וְקִסְטִימוּן. וְדִיוֹקְנָא דְלֵהוּן
 בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְאָכִין קְדִישִׁין בְּשִׁית גְּדַפִּין. חַד דִּיוֹקְנָא
 כְּתוּרָא, וְחַד דִּיוֹקְנָא כְּנִשְׂרָא. וְכַד מִתְחַבְּרִין אֲתַעְבְּדוּ
 דִּיוֹקְנָא דְאַדָּם.

כַּד אַנּוּן בְּחֲשׂוֹכָא מִתְחַבְּרִין לְדִיוֹקְנָא דְנִחַש בְּתִרִין
 רֵאשִׁין וְאֲזִלוּן בְּחִוּיָא וְטָאסִין גּוֹ תְּהוּמָא

לשון הקודש

שולט - מנצח שלו ומנצח על האחר.
 ועל זה נכללו שבחשך באור ונהיים
 אחד. הם שני ממנים, עפריא וקסטימון,
 ודמותם בדמות מלאכים קדושים בשש
 בנפים, אחד דמותו כמו שו"ר, ואחד
 דמותו כמו נש"ר, וכשמתחברים נעשים
 דמות אדם.

בשחם בחשך, מתהפכים לדמות של

והשתבש שם, שלא ידע כלום. והיא
 ארץ כפולה שנכפלה מחשך ואור.
 ושם שני ממנים שליטים ששולטים -
 זה בחשך וזה באור. ושם קטרוג זה בנה.
 ובשעה שירד לשם קין, השתתפו זה עם
 זה והשלימו פאחד, והכל רואים שהם
 תולדות קין. ועל זה הם בשני ראשים
 כמו שתי חיות, פרט שכשאותו אור

וְאַסְתַּחֲיִין בְּיַמָּא רַבָּא. כִּד מְטָאן לְשִׁלְשֵׁלָאָה דְעִנְיָא
 וְעִנְיָא"ל מְרַגְזִין לֹון וּמְתַעְרֵי לֹון. וְאַנּוֹן מְדַלְגִין גּוֹ
 טוֹרֵי חֲשׁוֹכַן וְחֲשָׁבֵי דְקַדְשָׁא בְרִידָּהּ הוּא בְּעֵי לְמִתְפַּע
 לֹון דִּינָא. וְאַלִין תְּרִין מְמַנְן שְׂאֲטִין בְּיַמָּא רַבָּא
 וּפְרָחִין מִתְמַנְן וְאַזְלוֹן בְּלִילִיָּא לְגַבֵּי נַעֲמָה אִמְהוֹן
 דְּשִׁדִּין דְּטַעוּ אֲבִתְרָהָא דְחֵלּוֹן קַדְמָאִין וְחֲשָׁבִין
 לְמִקְרַב לְגַבְהָ. וְאַיְהִי דְלִיגַת שְׁתֵּין אֶלְפִין פְּרָסִין
 וְאַתְעֵבִידַת בְּכַמָּה צִיּוּרִין לְגַבֵּי בְּנֵי נֶשָׂא בְּגוֹן דִּיטְעוּן
 בְּנֵי נֶשָׂא אֲבִתְרָהָּ.

וְאַלִין תְּרִין מְמַנְן פְּרָחִין וּמְשַׁטְטָן בְּכָל עֲלָמָא
 וְאַתְהֵדְרָן לְאַתְרֵיהוּ. וְאַנּוֹן מְתַעְרִין לְאַנּוֹן בְּנֵי
 בְּנוֹי דְקִין בְּרוּחָא דִּיצְרִין בִּישׁוּן לְמַעְבַּד תּוֹלְדוֹת.
 שְׂמִיָּא דְשִׁלְטִין תְּמָן לָאוּ כְהֵנִי. וְלֹא אוֹלִידַת אֶרְעָא
 בְּחִילָא דְלֵהוֹן זְרוּעָא וְחַצְרָא כְהֵנִי. וְלֹא אֲתְהֵדְרָן אֶלָּא

לשון הקודש

ראשונים וחשובו להתקרב אליה. והיא
 מדלגת ששים אלף פרסאות, ונעשית
 בכמה ציורים לגבי בני אדם כדי שיטעו
 אחריה בני אדם.

ושני ממנים אלה פורחים ומשוטטים
 בכל העולם וחוזרים למקומם, והם
 מעוררים לאותם בני בניו של קין ברוח
 של יצרים רעים לעשות תולדות. השמים
 ששים הם שולטים אינם פאלה, והארץ

נחש בשני ראשים, והולכים כנחש,
 ומסים לתוך התהום ורוחצים בים
 הגדול. בשמגיעים לשלשלת עז"א
 ועזא"ל, מרגיזים אותם ומעוררים אותם,
 והם מדלגים לתוך הרי החשך, וחושבים
 שהקדוש ברוך הוא רוצה לתפע להם
 דין. ושני ממנים אלו שמים בים הגדול,
 ופורחים משם, והולכים בלילה לנעמה,
 אם השדים, שטעו אחריה יראים

בְּכַמָּה שָׁנִין וְזַמְנִין. וְאֵנּוּן אֱלֹהָא דִּי שְׁמִיָּא וְאַרְקָא
 לֹא עֲבָדוּ. יַאֲבָדוּ מֵאַרְעָא עֵילָאָה דְתַבְל, דְּלֹא יִשְׁלַטוּן
 בָּהּ וְלֹא יִשְׁטַטוּן בָּהּ וְלֹא יִהוּן גְּרָמִין לְבְנֵי נִשְׂאָ
 לְאַסְתָּאבָּא מִמְקַרְהָ לִילִיָּא. וְעַל דָּא יַאֲבָדוּ מֵאַרְעָא
 וּמִן תְּחִילַת שְׁמִיָּא דְאַתְעֲבִידוּ בְּשִׁמְיָא דְאַלְהָא כְּמָה
 דְאַתְמָר. וְעַל דָּא הָאֵי קָרָא תְּרַגּוּם דְּלֹא יַחֲשְׁבוּן
 מִלְּאַבֵּי עֵלְאֵי דְעֵלְיִיהוּ אֲמַרִין, וְלֹא יִקְטְרוּנוּ לָן. וְעַל
 דָּא רָזָא דְאַלְהָא כְּמָה דְאַתְמָר אִיהוּ מְלָה קַדִּישָׁא דְלֹא
 אֶתְחַלֵּף בְּתַרְגּוּם.

אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאֵי קָרָא דְכְּתִיב, (ירמיה י') מִי
 לֹא יִרְאֶךָ מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךָ יֵאָתֶה, מִאֵי
 שְׁבַתָּא אִיהוּ. אָמַר לִיה אֶלְעָזָר בְּרִי, הָאֵי קָרָא בְּכַמָּה
 דּוּכְתִי אֶתְמָר, אָבֵל וְדָאֵי לָאוּ אִיהוּ (נ"א חֲכִי) דְכְּתִיב,
 כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם דִּהָא אֶתָּא

לשון הקודש

מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים שְׁעֲלִיהֶם אוֹמְרִים, וְלֹא
 יִקְטְרוּנוּ לָנוּ. וְעַל זֶה הַסּוּד שֶׁל "אַלְהָ" כְּמוֹ
 שְׁנֵתְבָאָר, הוּא דְבָר קְדוּשׁ שֶׁלֹּא מֵתְחַלֵּף
 בְּתַרְגּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּסוּק זֶה שְׁבַתוֹב
 (ירמיה י') מִי לֹא יִרְאֶךָ מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךָ
 יֵאָתֶה, אִיזֵה שְׁבַת הוּא? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר
 בְּנִי, פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת,
 אָבֵל וְדָאֵי הוּא לֹא וְקָדוּ, שְׁבַתוֹב כִּי בְּכָל

לֹא מוֹלִידָה בְּכַחֵם שְׁלָחֵם זָרַע וְקֹצִיר כְּמוֹ
 אֱלֹהִי, וְלֹא חוֹזְרִים אֵלָּא בְּכַמָּה שָׁנִים
 וְזַמְנִים. וְהֵם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאַרְקָא לֹא
 עֲשׂוּ. יַאֲבָדוּ מֵאַרְצָן עֲלִיוֹנָה שֶׁל תַּבְל,
 שְׁלֹא יִשְׁלַטוּ בָּהּ וְלֹא יִשְׁטַטוּ בָּהּ, וְלֹא
 יִגְרְמוּ לְבְנֵי אָדָם לְהַטְמֵא מִמְקַרְהָ לִילִיָּהּ.
 וְעַל זֶה יַאֲבָדוּ מִדְּאָרְצָן וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם,
 שְׁנַעֲשׂוּ בְשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִי, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר.
 וְלָכֵן פְּסוּק זֶה הוּא תְּרַגּוּם, שְׁלֹא יַחֲשְׁבוּ

לְמַפְתַּח פּוֹמָא דְתַיִיבין דְּחַשְׁבִּין דְּקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
 לָא יָדַע הִרְהוּרִין וּמַחְשָׁבִין דִּילְהוֹן. וּבְגִין כֶּךָ אֵית
 לְאוֹדְעָא שְׁטוּתָא דְלְהוֹן. דְּזִמְנָא חָדָא אָתָא פִּילוֹסוֹפָא
 חָדָא דְּאוּמוֹת הָעוֹלָם לְגַבְאֵי, אָמַר לִי אַתּוֹן אֲמַרִּין
 דְּאַלְהָכוֹן שְׁלִיט בְּכֹל רוּמֵי שְׁמֵיָא. כְּלַהוֹן חֵיִלִּין
 וּמַשְׁרִיִּין לָא אֲדַבְּקוֹן וְלָא יָדְעֵי אֶתְרֵי דִּילֵיהּ. הַאי קָרָא
 לָא אֲסֵינִי יְקָרִיָּה כֶּל כֶּךָ. דְּכִתִּיב כִּי בְּכֹל חַכְמֵי הַגּוֹיִם
 וּבְכֹל מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹדָא. מָאִי שִׁיקוּלָא דָּא לְבִנֵי
 נְשָׂא דֵי לֵית (דף י ע"א) לֹון קִיּוּמָא.

וְתוֹ דְּאַתּוֹן אֲמַרִּין (דברים לד) וְלָא קָם נְבִיא עוֹד
 בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, בְּיִשְׂרָאֵל לָא קָם אֲבָל בְּאוּמוֹת
 הָעוֹלָם קָם. אוֹף חָכֵי אֲנָא אִימָא בְּכֹל חַכְמֵי הַגּוֹיִם
 אִין כְּמוֹהוּ, אֲבָל בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֵית. אֵי חָכֵי אֲלֵהָא
 דְּאֵית בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל כְּוֹתִיָּה לָאוּ אֵיתוּ עֲלָהָא

לשון הקודש

לא מגדיל את כבודו כל כך, שכתוב כי
 בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין
 כְּמוֹדָא. מה שקול זה לבני אדם שאין להם
 קיום?

ועוד, שאתם אומרים (דברים לד) ולא קם
 נביא עוד בישראל כְּמֹשֶׁה, בישראל לא
 קם – אֲבָל בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם קָם. גם כֶּךָ אֵינִי
 אומר, בכל חכמי הגוים אין כְּמוֹהוּ –
 אֲבָל בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ. אם כֶּךָ, אֵלֹהֵי

חכמי הגוים ובכל מלכותם. שהרי בא
 לפתח פה הרשעים שחושבים שהקדוש
 ברוך הוא לא יודע הרהוריהם
 ומחשבותיהם, ולכן יש להודיע את
 שטותם. שפעם אחת בא אלי פילוסוף
 אחד מאמות העולם, אמר לי: אתם
 אומרים שאלהיכם שולט בכל רוּמֵי
 השמים? כל העבאות והמרפבות לא
 משיגים ולא יודעים את מקומו. פסוק זה

שְׁלִיטָא. אִסְתַּכַּל בְּקָרָא וְתִשְׁכַּח דְּדִיִּקְנָא כְּדָקָא יְאוּת.
אֲמִינָא לִיה וְדַאי שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ.

מָאן מְחִיָּה מֵתִים אֱלָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי,
אָתָּא אֵלָיְהוּ וְאֵלִישָׁע וְאַחֵיו מֵתִיָּא. מָאן
מוֹרִיד גְּשָׁמִים אֱלָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי אָתָּא
אֵלָיְהוּ וּמְנַע לוֹן וּנְחִית לוֹן בְּצִלוֹתֶיהָ. מָאן עֶבֶד
שְׁמִיָּא וְאַרְעָא אֱלָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי,
אָתָּא אַבְרָהָם אֶתְקִיָּמוּ בְּקִיּוּמוֹהִי בְּגִינִיהָ. מָאן
מְנַהֵיג שְׁמֵשָׁא אֱלָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָתָּא יְהוֹשֻׁעַ
וְשָׂכִיךְ לִיה וּפְקִיד לִיה דִּיקוּם עַל קִיּוּמֵיהָ וְאַשְׁתַּכַּךְ
וּכְתִיב, (יהושע י) וַיְדוּם הַשֶּׁמֶשׁ וַיְרַח עֲמֹד. קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא גִזֵּר גִּזֵּר דִּין אֹף הָכִי מִשָּׁה גִזֵּר גִּזֵּר דִּין
וְאַתְקִיָּמוּ. וְתוּ דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִזֵּר גִּזֵּרִין
וְצַדִּיקָא דִּישְׂרָאֵל מְבַטְלִין לוֹ דְכְתִיב, (שמואל ב כג) צַדִּיק

לשון הקודש

אַבְרָהָם וְהִתְקִיָּמוּ בְּעַמְדָם בְּגִלְלוֹ. מִי
מְנַהֵיג אֶת הַשֶּׁמֶשׁ? אֱלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. בָּא יְהוֹשֻׁעַ וְהִשְׁתִּיקוּ וְצִוְהוּ שְׁיַעֲמֵד
עַל עַמְדוֹ וְשָׁקַט, וְכַתוּב (יהושע י) וַיְדוּם
הַשֶּׁמֶשׁ וַיְרַח עֲמֹד. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזֵּר
גִּזֵּר דִּין - גַּם כִּד מִשָּׁה גִזֵּר גִּזֵּר דִּין
וְהִתְקַיְּמוּ. וְעוֹד, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזֵּר
גִּזְרוֹת - וְצַדִּיקוֹ יִשְׂרָאֵל מְבַטְלִים אוֹתָם,
שְׁכַתוּב (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יֵרֵאת

שֵׁשׁ בַּחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹהוּ, אֵינּוּ הַאֱלֹהִים
הַשְּׁלִיט. עֵינַן בְּפִסּוּק וְתַמְצֵא שְׁדִיקְתִּי
כְּרַאוּי. אֲמַרְתִּי לוֹ: וְדַאי יִפָּה אֲמַרְתָּ.
מִי מְחִיָּה מֵתִים? אֱלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַדּוֹ. בָּא אֵלָיְהוּ וְאֵלִישָׁע וְהַחֲיוּ מֵתִים.
מִי מוֹרִיד גְּשָׁמִים? אֱלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבַדּוֹ. בָּא אֵלָיְהוּ וּמְנַע אוֹתָם,
וְהוֹרִידֵם בְּתַפְלָתוֹ. מִי עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ?
אֱלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. בָּא

מוֹשֵׁל יִרְאֵת אֱלֹהִים. וְתוֹ דַּאִיְהוּ פְקִיד לֹון לְמַהֲדָּ
בְּאַזְרְחֵי מִמֶּשׁ לְאַתְדַּמָּא לִיה בְּכֻלָּא. אֲזַל הַהוּא
פִּילוֹסוֹפָא וְאַתְנַיִיר בְּכַפֵּר שְׁחֵלִים וְקִרוֹן לִיה יוֹסִי
קְטִינָאָה. וְאוֹלִיף אוֹרִייתָא סְנַיָּא. וְאִיהוּ בֵּין חֲבִימִין
וְנִפְאִין דְּהַהוּא אֲתֵר.

הַשְׁתָּא אֵית לְאַסְתַּכְלָא בְּקִרָא וְהָא כְּתִיב, (ישעיה מ)
כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין נִגְדוּ. מָאִי רַבּוּיָא חֲכָא.
אֵלָא מִי לֹא יִרְאֵד מְלֶכְךָ הַגּוֹיִם וְכִי מְלֶכְךָ הַגּוֹיִם אִיהוּ
וְלֹאֹ מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל. אֵלָא בְּכָל אֲתֵר קְדֻשָּׁא בְּרִידָּ הוּא
בְּעָא לְאַשְׁתַּבַּח בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲתַקְרִי אֵלָא עַל
יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲזוֹדוּי. דְּכְתִיב, (שמות ה) אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי
הָעִבְרִים, וְכְתִיב, (ישעיה מד) כֹּה אָמַר יְיָ מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל.
מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל וְדַאִי. אָמְרוּ אוֹמּוֹת הָעוֹלָם פְּטִרוֹן אַחֲרָן
אֵית לָן בְּשִׁמְיָא דְּהָא מַלְכִּיכוֹן לָא שְׁלִיט אֵלָא עַלִּיכוֹ

לשון הקודש

פֶּאן? אֵלָא, מִי לֹא יִרְאֵד מְלֶכְךָ הַגּוֹיִם, וְכִי
מְלֶכְךָ הַגּוֹיִם הוּא, וְלֹא מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל? אֵלָא
בְּכָל מְקוֹם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רַעָה
לְהַשְׁתַּבַּח בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִקְרָא – רַק עַל
יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, שְׁכַתוּב (שמות ה) אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הָעִבְרִים. וְכַתוּב כֹּה אָמַר
ה' מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל. מְלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל בְּוִדַּאִי.
אָמְרוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם: פְּטִרוֹן אַחֲרָן לָנוּ

אֱלֹהִים. וְעוֹד, שֶׁהוּא מַעֲנֶה אוֹתָם לְלַכֵּת
בְּדַרְכֵי מִמֶּשׁ לְהַתְדַּמּוֹת לוֹ בְּכָל. הֲלֶכְךָ
אוֹתוֹ פִּילוֹסוֹף וְהַתְנַיִיר בְּכַפֵּר שְׁחֵלִים,
וְקִרָאוּ לוֹ יוֹסִי קְטִינָאָה, וְלַמַּד תּוֹרָה
הַרְבֵּה, וְהוּא בֵּין חֲכָמֵי וְצַדִּיקֵי אוֹתוֹ
מְקוֹם.

כְּעַתָּה יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בְּפִסּוּק, וְהִרִי פְתוּב
(ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין נִגְדוּ, מַה הַרְבּוּי

בְּלַחֲדוּיְכוֹן וְעֲלָנָא לָא שְׁלִיט.

אַתָּא קָרָא וְאָמַר מִי לָא יִרְאֵךְ מְלֶךְ הַגּוֹיִם (נ"א מלכא

עילאה לרדאה לון ולא לקאה לון ולמעבר בהון רעותיה. פי לך יאתה לרדאה

מנך לעילא ותתא. פי בכל חכמי הגוים) **אֵלִין שְׁלִיטִין רַבְרַבֵּן דִּי**

מִמֶּנּוּ עֲלִיָּהוּ. וּבְכָל מַלְכוּתָם בְּתֵהוּא מְלִכּוּ דְלַעִילָא.

דִּהָא אַרְבַּע מַלְכוּוֹן שְׁלִיטִין אִית לַעִילָא וְשְׁלִטִין

בְּרַעוּתִיהָ עַל כָּל שְׂאָר עַמּוּן. וְעַם כָּל דָּא לִית בְּהוּ

דִּיעֲבִיד אֶפְלוּ מְלָה זַעֲרָא אֶלָּא כְּמָה דְפָקִיד לֹון

דְּכַתִּיב, (דניאל ד) וּכְמַצְבִּיָּה עֲבִיד בְּחִיל שְׁמִיָּא וְדִיּוּרִי

אַרְעָא. חַכְמֵי הַגּוֹיִם אַנּוּן מִמֶּנּוּ וְרַבְרַבֵּן דְלַעִילָא

דְּחַכְמָתָא דְלַהוֹן מַנְיָהוּ הָוָה. בְּכָל מַלְכוּתָם מַלְכוּתָא

דְּשְׁלִיט כְּמָה דְאַתְמָר. וְדָא הוּא קָרָא כְּפִשְׁטִיהָ.

אַבְל בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. הָאִי

לשון הקודש

העמים, ועם כל זה אין בהם שיעשה
אפלו דבר קטן אלא כמו שצוה אותם,

כמו שכתוב (דניאל ד) וכרצונו עושה בעבא
השמים ובדירי הארץ. חכמי הגוים –

אותם הממנים והגדולים שלמעלה
שחכמתם היא מהם. ובכל מלכותם –

המלכות השלטת, כמו שנאמר. וזה
המקרא בפשוטו.

אַבְל בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם –
את זה מצאנו בספרי הראשונים, שאותן

בשמים, שהרי מלככם לא שולט אלא
עליכם לבדכם, ועלינו אינו שולט.

כָּא הַפְּסוּק וְאָמַר, מִי לָא יִרְאֵךְ מְלֶךְ

הַגּוֹיִם וְנִיא הַמְּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן לְרַדוּת בְּהֵם וְלַהֲלַקוּתָם

וְלַעֲשׂוֹת בְּהֵם רַצוּנוּ. כִּי לֶךְ יָאֲתָה, לִירָא מִפּוּד

לְמַעְלָה וְלַמַּשָּׁה. כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם – אֵלָּה

שְׁלִיטִים גְּדוּלִים הַמְּמַנִּים עֲלֵיהֶם. וּבְכָל

מַלְכוּתָם – בְּמַלְכוּת הַהִיא שְׁלַמְעֵלָה,

שְׁהָרִי אַרְבַּע מַלְכוּיֹות שׁוֹלְטוֹת יִשׁ

לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטוֹת בְּרַצוּנוּ עַל כָּל שְׂאָר

אֲשֶׁכְּחַנָּא בְּסִפְרֵי קְדָמָאֵי, דְּאֲנֹן מִשְׁרַיִין וְחֵיילִין אַף
עַל גַּב דְּאֲתַפְקְדֵן עַל מַלְיִן דְּעֵלְמָא וּפְקִיד לְכָל חַד
לְמַעְבַּד עֲבִידְתָּא, מָאן הוּא (סְתִימָא קְדִישָׁא וְלֹא כְרֻעֻמְיָה)
דְּיַעְבִּיד שׁוּם חַד מִנֵּיהּוּ כְּמוּדָּ. בְּגִין דְּאַנְתָּ רָשִׁים
בְּעִילוּיָא, וְאַתָּ רָשִׁים בְּעוּבְדָּךְ מִכְּלָהּוּ. וְדָא הוּא מֵאִין
כְּמוּדָּ יֵי, מָאן הוּא סְתִימָאָה קְדִישָׁא דְּיַעְבִּיד וְלֵהוּי
כְּמוּדָּ עֵילָא וְתַתָּא. וַיְהִי דְּמִי לָךְ בְּכָל, עוּבְדָּא
דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא שְׁמַיִם וְאַרְצֵן, אֲבָל אֲנֹן (ישעיה מד) תְּהוּ
וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל יוֹעִילוּ. בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב
בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וְגו', בְּמַלְכוּתָם כְּתִיב וְהָאֲרִץ
הִיְתָה תְּהוּ וּבְהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרַיָּא בְּנֵי הַלּוּלָא דָּא, כָּל
חַד מִנְכוֹן יִקְשֵׁט קְשׁוּטָא חַד לְכַלְהָ. אָמַר
לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהֵי. אֶלְעָזָר הֵב נְבוּבָזָא חַד לְכַלְהָ

לשון הקודש

הַמְלִיךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׁמַיִם וְאַרְצֵן. אֲבָל הֵם
(ישעיה מד) תְּהוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל יוֹעִילוּ.
בְּקוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים וְכוּ', בְּמַלְכוּתָם כְּתוּב וְהָאֲרִץ
הִיְתָה תְּהוּ וּבְהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרַיִם, בְּנֵי הַלּוּלָא
זו, כָּל אֶחָד מֵכֶם יִקְשֵׁט קְשׁוּט אֶחָד
לְכַלְהָ. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֹו, אֶלְעָזָר, תֵּן

מִרְכַּבּוֹת וּצְבָאוֹת, אַף עַל גַּב שְׁנַתְּמַנּוּ עַל
דְּבָרֵי הָעוֹלָם וּמָנָה לְכָל אֶחָד לַעֲשׂוֹת
פְּעֻלָּתוֹ, מִיְהוּ וּנְסַתֵּר קְדוֹשׁ וְלֹא כְרֻעוּנּוּ
שְׁיַעֲשֶׂה שׁוּם אֶחָד מֵהֶם כְּמוּדָּ? בְּגַלְל
שְׁאֲתָה רָשׁוּם בְּעִלוּי, וְאַתָּה רָשׁוּם
בְּמַעֲשֶׂךְ מִכְּלָם. וְזֵהוּ מֵאִין כְּמוּדָּ הֵי. מִיְהוּ
נְסַתֵּר קְדוֹשׁ שְׁיַעֲשֶׂה וַיְהִי כְּמוּדָּ לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה וַיְהִי דוּמָה לָךְ בְּכָל? מַעֲשֶׂה

דְּהָא לְמַחַר אִסְתַּבֵּל (קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) (נ"א בָּה) כִּד יַעוּל
לְחוּפָה בְּאַנוּן שִׁירִין וְשִׁבְחִין דִּיִּהְבוּ לָהּ בְּנֵי הַיְכָלָא
לְקִיּוּמָא קַמִּיהָ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן
הַמִּדְבָּר וְגו', מִי זֹאת, בְּלָלָא דְתֵרִין קְדוּשִׁין
דְתֵרִין עֲלָמִין בְּחַבּוּרָא חָדָא וְקִשּׁוּרָא חָדָא. עוֹלָה
מִמָּשׁ לְמַהוּי קִדְשׁ קְדָשִׁין. דְּהָא קִדְשׁ קְדָשִׁין מ"י.
וְאִתְחַבְּרָא בְּזַא"ת. בְּגִין לְמַהוּי עוֹלָה דְאִיהִי קִדְשׁ
קְדָשִׁין. מִן הַמִּדְבָּר דְּהָא מִן הַמִּדְבָּר יִרְתָּא לְמַהוּי
כְּלָה וְלְמִיעַל לְחַפָּה. תּוּ מִן הַמִּדְבָּר אִיהִי עוֹלָה בְּמָה
דְּאִתְ אָמַר, (שיר השירים ד) וּמִדְבָּרְךָ נָאוֹה בְּהָהוּא מִדְבָּר
דְּ(דף י ע"ב) דְּלַחֲשׁוּ בְּשַׁפּוֹן אִיהִי עוֹלָה.

וְתַנְיִנָן מָאֵי דְכְּתִיב, (שמואל א ד) הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים
הָאֱלֹהֵי אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּבִּים אֶת מִצְרַיִם

לשון הקודש

קִדְשׁ קְדָשִׁים. שְׁהֵרִי קִדְשׁ קְדָשִׁים מ"י,
וּמִתְחַבֵּר עִם זַא"ת כְּדִי לְהִיּוֹת עוֹלָה,
שְׁהֵיִא קִדְשׁ קְדָשִׁים. מִן הַמִּדְבָּר – שְׁהֵרִי
מִן הַמִּדְבָּר יִרְשָׁה לְהִיּוֹת כְּלָה וְלַהֲכַנְס
לְחַפָּה. וְעוֹד, מִן הַמִּדְבָּר הִיא עוֹלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרְךָ נָאוֹה. בְּאוֹתוֹ
מִדְבָּר שֶׁל לַחֵשׁ בְּשַׁפְּתַיִם הִיא עוֹלָה.
וְשֶׁנִּינָנוּ, מֵהוּ שְׁכַתּוֹב (שמואל-א ד) הָאֱלֹהִים

מִתְנַגָּה אַחַת לַכְּלָה, שְׁהֵרִי מְחַר יִסְתַּבֵּל
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (נ"א בָּה) בְּשִׁיכְנָם לְחַפָּה
בְּאוֹתָם שִׁירִים וְשִׁבְחִים (אֲצַעֲדוֹת וְצַמִּידִים)
שְׁנוֹתָנִים לָהּ בְּנֵי הַיְכָל לְעַמֵּד לְפָנָיו.
פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שיר ג) מִי זֹאת
עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגו'. מִי זֹאת – הַכְּלָל שֶׁל
שְׁנֵי קְדוּשִׁים שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּחַבּוּר
אַחַד וְקוֹשֵׁר אַחַד – עוֹלָה מִמָּשׁ לְהִיּוֹת

בְּכָל מִכָּה בַּמִּדְבָּר. וְכִי כָל דְּעַבְד לֹון קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בַּמִּדְבָּר הָזֶה, וְהָא בִּישׁוּבָא הָזֶה. אֲלָא בַּמִּדְבָּר,
 בְּדַבּוּרָא, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ד) וּמִדְבָּרְךָ נְאוּתָה.
 וּכְתִיב, (תהלים עה) מִמִּדְבַּר הָרִים. אוֹף הָכִי עוֹלָה מִן
 הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדְבָּר וְדָאֵי. בְּתַהֵיא מְלָה דְפּוֹמָא אִיהִי
 סְלִקָּא וְאַעְלַת בֵּין גְּדַפֵּי דְאַמָּא, וּלְבַתֵּר בְּדַבּוּרָא נְחַתָּא
 וְשָׂרְיָא עַל רִישֵׁיהּוּ דְעַמָּא קִדְשָׁא.

הֵיךְ סְלִקָּא בְּדַבּוּרָא. דְהָא בְּשִׁירוֹתָא בַּד בַּר נֶשׁ
 קָאִים בְּצַפְרָא אִית לִיה לְבָרְכָא לְמַאֲרִיחָה.
 בְּשַׁעְתָּא דְפָקַח עֵינָיו הֵיךְ מְבָרַךְ. הָכִי הוּוּ עַבְדֵי
 חֲסִידֵי קִדְמָאֵי, נְטֹלָא דְמֵיִיא הוּוּ יַהֲבֵי קְמִיִּיהוּ,
 וּבְזַמְנָא דְאַתְעֵרוּ בְּלִילְיָא אֲסַחֵן יַדֵּיהוּ. וְקִיִּימִי וְלַעֲאֵן
 בְּאוּרִיִּיתָא וּמְבָרְכֵי עַל קְרִיאָתָהּ. וְכַד תַּרְנַנְגוּלָא
 קְרִי וּכְדִין פְּלַגוּת לִילְיָא מִמֶּשׁ, וּכְדִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

ושורה על ראשי העם הקדוש.
 איך עולה בדבור? שְׁחָרִי בַּהֲתַחֲלָה,
 בְּשֹׁבֵן אָדָם קָם בְּבִקְרָא, יֵשׁ לוֹ לְבָרַךְ
 לְרַבּוֹנוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁפַקַח עֵינָיו. איך מְבָרַךְ?
 כִּד הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים רְאִשׁוֹנִים: נְטֹלָה
 שֶׁל מַיִם הָיוּ נוֹתְנִים לְפָנֵיהֶם, וּבְזַמֵּן
 שְׁמַתְעוֹרְרִים בְּלִילָה, רוֹחֲצִים יַדֵּיהֶם,
 וְעוֹמְדִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְבָרְכִים עַל
 קְרִיאָתָהּ. וּכְשֶׁהֲתַרְנַנְגוּל קוֹרָא, אִזּוּ חֲצוּת

הַאֲלֵה אֵלֶּה הֵם הַאֲלֵהִים הַמְּכִים אֶת
 מִצְרַיִם בְּכָל מִכָּה בַּמִּדְבָּר, וְכִי כָל מַה
 שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר
 הַזֶּה? וְהָרִי בִּישׁוּב זֶה הִזָּה! אֲלָא בַּמִּדְבָּר
 – בְּדַבּוּר, כְּמֹו שְׁנַאֲמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרְךָ
 נְאוּתָה, וּכְתוּב (תהלים עה) מִמִּדְבַּר הָרִים. גַּם
 כִּד עֲלָה מִן הַמִּדְבָּר – מִן הַמִּדְבָּר וְדָאֵי.
 בְּאוּתוֹ דְבַר שֶׁל הַפָּה הִיא עוֹלָה וְנִכְנַסְת
 בֵּין כְּנַפְי דְאַמָּא, וְאַחַר כִּד בְּדַבּוּר יוֹרְדַת

הוא אשתפח עם צדיקיא בגנתא דעדן, ואסיר לברכא
בידין מסואבות ומזהמות. (ומברכין). וכן כל שעתא.

בגין דבשעתא דבר נש נאים, רוחיה פרתא מניה.
ובשעתא דרוחיה פרתא מניה, רוחא מסאבא
זמין ושריא על ידוי ומסאב לון ואסיר לברכא בהו
בלא נטילה. ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא
נאים ולא פרת רוחיה מניה ולא שריא עליה רוחא
מסאבא וכד עאל לבית הפסא לא יברך ולא יקרא
בתורה אפלו מלה חדא עד דיסתי ידוי. ואי תימא
בגין דמלוכלכים אנון, לאו הכי הוא, פמה אתלכלכו.
אלא ווי לבני עלמא דלא משניחין ולא ידעין ביקרא
דמאריהון ולא ידעי על מה קיימא עלמא. רוחא
חדא אית בכל בית הפסא דעלמא דשריא תמן
ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא ומיד שרי על אנון

לשון הקודש

בשאיננו ישן ורוחו לא פורחת ממנו ולא
שורה עליו רוח טמאה, וכשנכנס לבית
הפסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפלו
דבר אחד עד שירחץ ידיו! ואם תאמר
בגלל שהם מלכלכים - לא כך הוא,
פמה התלכלכו? אלא אוי לבני העולם
שלא משגיחים ולא יודעים על פבוד
רבונם ולא יודעים על מה עומד העולם.
יש רוח אחד בכל בית פסא שבעולם

הלילה ממש, ואז הקדוש ברוך הוא
נמצא עם הצדיקים בגן עדן. ואסור
לברך בידים טמאות ומזהמות, ומברכין,
וכך כל שעתא.

בגלל שבשעה שגן אדם ישן, רוחו
פורחת ממנו ובשעה שרוחו פורחת
ממנו, רוח טמאה מזמנת ושורה על ידיו
ומטמאת אותם, ואסור לברך בהם ללא
נטילה. ואם תאמר, אם כך, הרי ביום

אַצְבְּעָאן דִּידוּי דְּבַר נֶשׁ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאָמַר כָּל מָאן דְּחָדִי בְּאַנּוּן
 מוּעַדֵיָא וְלֹא יְהִיב חוּלְקִיָּה לְקַדְשָׁא בְּרִידָא
 הוּא, הֵהוּא רַע עֵין שְׁטַן שׁוֹנֵא אוֹתוֹ וְקֹא מְקַטְרַג
 לִיה וְסָלִיק לִיה מֵעֲלָמָא וְכַמְּה עָקוּ עַל עָקוּ מְסַבֵּב
 לִיה. חוּלְקִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, לְמַחְדֵּי לְמַסְכְּנֵי
 כְּפּוּם מַה דִּיכִיל לְמַעְבַּד. בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
 בְּיוֹמֵיָא אֵלִין אֲתִי לְמַחְמֵי לְאַנּוּן מְאַנּוּן תְּבִירִין
 דִּילִיָּה, וְעָאֵל עַלְיָיהוּ וְחָמֵי דְּלֹא אִית לְהוֹן לְמַחְדֵּי,
 וּבְכִי עַלְיָיהוּ. סָלִיק לְעֵילָא לְחַרְבָּא עֲלָמָא.

אַתָּאן בְּנֵי מְתִיבְתָא קַמִּיה וְאָמְרֵי רַבּוֹן עֲלָמָא,
 רַחוּם וְחַנּוּן אֲתַקְרִיאַת יִתְגַּלְגַּלוֹן רַחֲמֵךְ עַל
 בְּנֵךְ. אָמַר לוֹן וְכִי עֲלָמָא לָא עַבְדִּית לִיה אֶלָּא עַל
 חֶסֶד דְּכַתִּיב, (תהלים ט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִפְנֶה,

לשון הקודש

לו. חלק הקדוש ברוך הוא לששם ענינים
 כפי מה שיכול לעשות. בגלל שהקדוש
 ברוך הוא בנמים אלו בא לראות אותם
 בלי שבורים שלו, ונכנס עליהם, ורואה
 שאין להם לששם, ובוכה עליהם. עולה
 למעלה ורואה להחריב את העולם,
 באים בני הישיבה לפניו ואומרים: רבון
 העולם, רחום וחנון נקראת, יתגלגלו

ששם שורה ונהנה מאותו לכלוך וטנפת,
 ומיד שורה על אותן אצבעות ידי הבן
 אדם.

פְּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאָמַר, כָּל מִי שְׁשַׁמַּח
 בְּאוֹתָם הַמוּעַדִים וְלֹא נוֹתֵן חֶלֶק
 לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אוֹתוֹ רַע עֵין, שְׁטַן
 שׁוֹנֵא אוֹתוֹ וּמְקַטְרַג עָלָיו וּמְסַלֵּקוּ
 מִהָעוֹלָם, וְכַמְּה צָרוֹת עַל צָרוֹת מְסוּבֵב